

8. september 2023

Til: Multiconsult Norge AS
(tromso@multiconsult.no)

Kopi til: Lebesby kommune
(postmottak@lebesby.kommune.no)

DAVVI VINDKRAFTVERK, PLANPROGRAM FOR OMRÅDEREGULERING – HØRINGSUTTALELSE

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom takker for anledningen til å komme med synspunkter i denne saken og har valgt å gå sammen om en felles uttalelse.

Innspillet er strukturert i tre deler. Den innledende delen handler om hva vi generelt mener om Davvi vindkraftverk, del to kritiserer prosjektets planavgrensning, og del tre er konkrete kommentarer til forslag til planprogram og utredningstemaene.

1. Generell omtale om hva vi mener om Davvi vindkraftverk

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom er sterkt imot utbyggingen av Davvi vindkraftverk

Davvi vindkraftverk er planlagt i et av Norges største sammenhengende naturområder med uberørt preg. Inngrepsfrie områder har svært stor verdi for landskapsøkologien og naturmangfoldet i kraft av sin inngrepsfrihet, uavhengig av at antall arter ikke er veldig høyt. Området har et helt unikt arts mangfold av truede arter som krever store arealer, blant annet fjellrev og snøugle, som tett følger smånagerbestanden. Disse utryddingstruede artene har denne naturen som sitt levested.

Realisering av Davvi vindkraftverk vil forandre et fantastisk naturområde til et industriområde, med store konsekvenser for naturen og for det samiske kulturlandskapet. Vi ser på Davvi vindkraftverk som et alvorlig bidrag til bit-for-bit-nedbyggingen av Norges siste villmarkspregede natur.

Det er særlig graverende at vindkraftverket er planlagt i kjerneområder for samisk kulturutøvelse. Mange reinbeitedistrikt i Finnmark er utsatt for en samlet belastning fra ulike arealinngrep. I sum er disse inngrepene en trussel mot reindriftas framtid. Hver gang det planlegges nye vindkraftanlegg, hevder utbygger at tiltaket vil ha liten påvirkning. Dette blir gang på gang tilbakevist av reindriftssamer og forskere, og erfaringer med eksisterende vindkraftanlegg i reinbeiteområder viser at skadevirkningene har vært og er svært store.

Nye energisaker som berører samiske rettigheter og samiske kjerneområder, bør ikke behandles før vi har fått på plass tiltak som er i tråd med høyesterettsdommen i Fosen-saken. Å gjennomføre et større inngrep i samiske områder før den politiske etterbehandlingen av Fosen-saken er gjennomført, er dårlig timing. Vi mener at det ikke skal bygges naturødeleggende vindindustri i reinens leveområder, og at planene om Davvi vindkraftverk aldri bør realiseres.

Vi viser for øvrig også til utspillet fra WWF, DNT, Norsk Friluftsliv, Birdlife Norge, Norges Jeger- og Fiskerforbund og Sabima.

Området er allerede erklært som uegnet i nasjonal ramme for vindkraft

Som en del av forslaget til nasjonal ramme for vindkraft fra 2019 lagde NVE kart over egnede og uegnede områder for vindkraft. Konklusjonen: Davvi er planlagt i et område som allerede er erklært uegnet for vindkraft av hensyn til sammenhengende naturområder, reinbeite, friluftsliv og rovdyr.¹ Sitat:

«Laksefjordvidda henger sammen med naturområder i Finland og utgjør deler av det som trolig er de aller største naturområdene med urørt preg i hele Skandinavia. Slike svært store områder vurderes å ha en egenverdi ved siden av de mer påvisbare miljøkvalitetene.»

Miljødirektoratet vektlegger at området har store sammenhengende naturområder med urørt preg og svært store naturverdier knyttet til truede og sensitive arter. De nevner også jerv og gaupe, som begge er sterkt truet (EN) på norsk rødliste for arter (2021). I tillegg er det betydelig antall registrerte primærhi for fjellrev (sterkt truet, EN) innenfor analyseområdet.

Ingen av disse faktorene har endret seg siden 2019, og konklusjonen står fortsatt støtt.

Inngrepsfri natur og villmarkspreget natur – en presisering

I innledningen i forslaget til planprogram (side 11) kan vi lese følgende: «Av Norges totale landareal er anslagsvis 44 prosent (kilde: miljøstatus.no) definert som inngrepsfri natur (>1 km fra tekniske inngrep).» Det de derimot ikke nevner i denne delen av planprogrammet, er at så å si hele planområdet for kraftanlegget ligger i *villmarkspreget natur* og dermed hele 5 km eller mer fra tyngre tekniske inngrep. Denne typen natur er langt mer sjelden enn den *inngrepsfrie naturen* som konsulentene for Grenselandet nevner, og den siste villmarkspregede naturen i Norge forsvinner i et foruroligende tempo. Ved starten av 1900-tallet var om lag 50 prosent av Norges fastlandsareal villmarkspreget. I 2018 var det bare 11,5 prosent villmarkspreget natur igjen i Norge. Det er i Finnmark og Sogn og Fjordane tapet av villmarkspreget natur var størst fra 2013 til 2018.²

Det framstår som at Grenselandet prøver å skyggelegge det faktum at de planlegger et stort teknisk inngrep i Norges resterende 11,5 prosent med villmarkspreget natur.

---

¹ Planområdet for Davvi vindkraftverk blir analysert i «Analyseskjema for område 41» i «Nasjonal ramme for vindkraft. Innspill fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren til eksklusjonsrunde 3» Se [NVE: Utpeking av områder](#)

² [Miljødirektoratet: Naturområder på land](#)

Politiske påstander fra utbygger er i strid med naturfaglig kunnskap

Utbygger Grenselandet framstiller det som at planområdet for Davvi er godt egnet for vindkraftanlegg på grunn av områdets lave artsmangfold. Selv om det er riktig at dette ikke er av de mest artsrike områdene i Nord-Norge, mener vi at naturen her er langt mer verdifull enn det Grenselandet gir uttrykk for. De skriver at «grad av inngrepsfrihet» ofte vil være et «mindre relevant kriterium» dersom hensyn til artsmangfold skal vektlegges, og konkluderer med «at konsekvensene for artsmangfoldet per megawatt installert effekt vil bli vesentlig lavere her enn for de fleste tilsvarende utbygginger i lavereliggende og mer kystnære strøk» (Forslag til planprogram, side 11). Grad av inngrepsfrihet er definitivt **ikke** «mindre relevant» i økologisk sammenheng, noe som er godt dokumentert av forskningen. Villmarkspregede områder har tvert imot en særlig stor betydning for å bevare naturmangfold.

Naturmangfold måles ikke utelukkende i antall registrerte arter. Områder med færre arter er ikke automatisk mindre viktige enn områder med mange arter. Grenselandets argumentasjon og framstilling av området som velegnet for vindkraft på grunn av få artsfunn faller på sin egen urimelighet. Naturmangfold omfatter både triviell og sjelden natur, vanlige og sjeldne arter, men også økosystemets intakthet og funksjonalitet, mangel på inngrep og grad av naturlig dynamikk. Selv om området ikke inneholder svært mange arter, så er økosystemet intakt og dermed svært viktig for de artene som lever der. Inngrepsfrihet i seg selv er en svært stor verdi. Holdningen om at få arter og grad av inngrepsfrihet er mindre viktig, er en politisk påstand i strid med all naturfaglig kunnskap.

Davvi vindkraftverk truer samisk kulturutøvelse

Reindrifta er avhengig av større sammenhengende naturområder uten større tekniske inngrep, områder som også er viktig for naturmangfoldet.

Det er nå tre måneder siden rapporten til sannhets- og forsoningskommisjonen ble lagt fram. Den konkluderer tydelig: «Den samiske reindriften i Norge er under press. Gjennom ulike former for arealinngrep har myndighetene bidratt til at rammevilkårene for reindriftnæringen har blitt dårligere, i noen områder i en slik grad at det truer grunnlaget for samisk reindrift. Hver for seg, og i sum, har disse inngrepene en fornorskende effekt.» (Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, side 562.) Rapporten forklarer hvor sterkt presset reindrifta var allerede før nyheten om elektrifiseringen av Melkøya. Summen av alle utbyggingsplanene, inkludert Davvi vindkraftverk og ny 420 kV-ledning Skaidi–Lebesby–Varangerbotn, truer samisk kultur og naturgrunnlag. Dette kommer i tillegg til at reindriftnæringa og økosystemene er sårbare overfor de raskt økende klimaendringene i nord.

I forslag til planprogram (side 15) står det: «Turbinene og internveiene vil legge beslag på svært begrensede arealer. Det forutsettes derfor i utgangspunktet at ferdsel og reindrift kan foregå som før.» Denne påstanden vitner om at utbygger ikke vil ta inn over seg forpliktelsene om konsultasjon før de igangsetter planlegging av inngrep som berører både samiske rettighetshavere og samiske interesser. Hvis konsultasjoner hadde vært gjennomført, ville en vært forskånnet for slike urimelige påstander. Vi forventer at nye konsultasjoner blir gjennomført i tråd med gjeldende lover og forskrifter.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) bestilte i 2018 reindriftsvurderinger av fylkesmannsembetene (nå statsforvalteren) i forbindelse med nasjonal ramme for vindkraft i Norge.³ Rapporten viser at utbygging av vindkraftanlegg har store negative konsekvenser for reindriftsnæringa i regionen. Hovedkonklusjonen for reinbeitedistrikt 13, der Davvi vindkraftverk planlegges, taler for seg selv: «Ut ifra en helhetlig vurdering av samlet belastning for RBD 13 Lágésduotter vil en vindpark få svært stor negativ konsekvens for reinbeitedistriktet.»

De direkte berørte reinbeitedistrikta har satt seg bestemt mot utbygginga, da denne vil være ødeleggende for deres livsgrunnlag. Dette er et så stort inngrep at det bør vurderes om det er i strid med internasjonale konvensjoner som ILO-konvensjon 169 om urfolk og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27.

Kraftsituasjonen – ikke behov for kraftproduksjon fra Davvi

Davvi vindkraftverk er basert på en antatt mangel på kraft i Finnmark og økt etterspørsel, blant annet til nye fossilbaserte industriprosjekter. Ut fra Naturvernforbundets vurderinger er behovet for mer krafttilgang i Finnmark begrenset til om lag 40 MW. Vi ser derfor ikke behov for kraftproduksjonen fra Davvi vindkraftverk.

NVEs nye markedsanalyse fra 14. august 2023 viser at det er lite sannsynlig at Norge går mot et kraftunderskudd, og at det fortsatt vil være et betydelig kraftoverskudd i Nord-Norge. Energikommisjonen mener det er mulig å spare 20 TWh innen 2030, og regjeringen arbeider nå med en handlingsplan for å utløse potensialet. Også i Finnmark er det mulig med energieffektivisering, som sammen med bedre utnyttelse av eksisterende nett vil gjøre det mulig å sikre strømforsyningen uten kraft fra det planlagte Davvi vindkraftverk.

Vi er pådrivere for at Norge faser ut fossil energibruk og energiutvinning, på naturens premisser. Men det betyr ikke at alle tiltak som ønsker å få kraft, bør få det. Vi mener det ikke er fornuftig å forsyne petroleumsinstallasjoner med kraft fra land, som elektrifisering av Melkøya. Dette vil forlenge olje- og gassalderen.

For Finnmark foreligger det alternativer til kraftkrevende næringsutvikling. Disse er beskrevet i rapporten [Naturbaserte levedyktige lokalsamfunn](#), skrevet av rådgivningsselskapet Gávcci AS for Naturvernforbundet i Finnmark.

2. Kritikk av planavgrensningen - Dypvanskai bør inngå i områdereguleringen

Det foreslåtte planprogrammet for områderegulering av Davvi vindkraftverk omfatter området der turbinene er planlagt, samt tilførselsveier sør for fylkesvei 98. Det er dette som omtales som planområdet. Men vindkraftanlegget vil ha konsekvenser langt utover foreslått planavgrensning. Et større inngrep som ikke inngår i planområdet, er dypvanskai ved Kunes i Lebesby, som vi omtaler nærmere under.

---

³ [Nasjonal ramme for vindkraft på land – Reindriftsvurderinger av analyseområder som berører samisk reindrift](#)

Dypvannskai ved Kunes

I Grenselandets søknad om konsesjon (15. august 2022) søkes det om «En ny dypvannskai med tilhørende areal for mellomlagring av vindturbiner ved Kunes i Lebesby».

I «Varsel om oppstart av planarbeid og planprogram på høring» (14. juni 2023) står det at «Dypvannskaie og øvrige tiltak på Kunes vil eventuelt ivaretas gjennom en separat planprosess etter plan- og bygningsloven». I tillegg til ilandføringsløsninger kommer kraftlinjer også utenfor planområdet. Den store svakheten ved å behandle dette i separate planprosesser er at helheten av inngrepet forsvinner. Utbyggingen av Davvi vindkraftverk, nye kraftlinjer og dypvannskai for ilandføring av turbiner henger sammen og bidrar til bit-for-bit-nedbygging av verdifull natur.

Det står i planprogrammets kap. 8.2 at «Virkningene av alle deler av tiltaket, [...] skal omfattes i utredningen av temaene som er fastsatt i dette programmet». Og Multiconsult skriver at «Formålet med plantiltaket er å legge til rette for etablering av et vindkraftanlegg med en installert effekt på inntil 800 MW, inkludert adkomstveg og nødvendig infrastruktur».

Vi mener kaianlegget bør inkluderes i områdereguleringen og ikke behandles gjennom en separat planprosess ettersom den bør kategoriseres som en del av tiltaket og «nødvendig infrastruktur». Alternative lokaliseringer og 0-alternativ for kaianlegget blir svært viktig å belyse for en helhetlig vurdering av de totale konsekvensene av etablering av Davvi vindkraftverk. Dette vil sikre en mer helhetlig og ryddig planprosess med avklaring etter plan- og bygningsloven og gir Lebesby kommune makt til å stille krav i form av planbestemmelser. Også eventuelle behov for opprusting av fylkesveien som følge av utbygging av vindkraftverket bør synliggjøres i konsekvensutredningen.

Lebesby kommune kan kreve at områdereguleringen inneholder planbestemmelser «dersom kommunen mener at dette er relevant for spørsmålet om hvorvidt etablering av et vindkraftanlegg er akseptabelt for kommunen».⁴ Det vil si at kommunen kan gi mer detaljerte føringer for arealbruken ved kaianlegget – for eksempel rekkefølgebestemmelser om at visse tiltak må være utført før området kan bebygges, eller det kan stilles konkrete miljøkrav.

Vi oppfordrer Lebesby kommune til å innlemme kaianlegget i områdereguleringen for Davvi ettersom dette gir en mer helhetlig planprosess og kommunen får makten til å stille egne krav til arealbruk. Lebesby kommune bør ikke la den sjansen gå fra seg.

Dette kan ses i lys av høyesterettsdommen fra 1993 i saken om Lunner pukkverk, der utslippstillatelse ble avslått fordi transporten til og fra pukkverket ville påvirke et nærliggende boligområde. Høyesterett konkluderte med at det ikke var tilstrekkelig å bare vurdere om pukkverket i seg selv kunne gis utslippstillatelse. Virksomheten måtte ses i sammenheng med transporten til og fra pukkverket. Tilsvarende vil dypvannskai og transport til og fra vindkraftverket være en del av det omsøkte tiltaket.

Kaianlegg på Kunes for innskiping av utstyr og materiell i forbindelse med Davvi vindkraftverk kan ødelegge et sårbart deltaområde (Sårbart, VU, i Norsk rødliste for naturtyper 2018). Elvedeltaet har

---

⁴ [Prop. 111 L \(2022–2023\)](#) (forslag til lovvedtak): *Endringer i energiloven og plan- og bygningsloven (vindkraft på land)*

stor økologisk betydning, både for lokale hekkefugler samt for fugler på næringstrekk og på vår- og høsttrekk. Stammen av tobis er viktig næring for arter som ærfugl, laksand og lommer, mens bløtbunnsområdene er viktig for vadere. I tillegg er området registrert som et regionalt viktig gytefelt for torsk.⁵

Storelva og Sørelva er lakseførende vassdrag, og vi er bekymret både for redusert oppgang av laks i disse elvene samt for effektene kaianlegget vil ha for muligheten for sjølaksefiske på tradisjonelle sjøsamiske områder innerst i Storfjorden. Den indre delen av fjorden blir mye brukt og er svært viktig for både rekreasjon og videreføring av sjøsamisk tradisjonskunnskap.

Naturvernforbundet stiller seg bak følgende uttalelse fra BirdLife Norge (tidligere Norsk ornitologisk forening (NOF)): «NOF anser at naturødeleggelsene tilknyttet mudring og etablering av dypvannskai er grunn nok i seg selv for å si nei til Davvi vindkraftverk. Norge har ingen flere elvedeltaer å miste.»⁶

3. Kommentarer til planprogrammet

Under følger våre kommentarer til forslag til planprogram som er ute på høring.

8.1.2 Vindressurser og produksjon

I beregningen av elproduksjonen må det framgå daglige variasjoner over året, inklusiv beregnet levering av effekt. Det må også framgå hvordan en maksimal produksjon påvirker nettet og mulighetene for at strømmen når fram til forbruker samt hvordan vindstille eller lite vind og for mye vind har betydning for energisikkerheten.

8.1.3 Vurdering av alternativer

I planprogrammet må det inngå hvordan kraftbehovet kan dekkes gitt ulike scenarioer for energikrevende prosjekter som vil bli realisert og trenge krafttilgang. I den alternative vurderingen bør ikke bare forventet utvikling beskrives, men også potensialet for utvikling av tradisjonelle og lokale næringer som fiske, reindrift og reiseliv.

8.3.2 Kulturminner og kulturmiljø

Vi viser til foredraget til Toralf Henriksen fra vindkraftkonferansen i Alta 10. oktober 2020 i regi av blant annet Naturvernforbundet og NSR.⁷ Dette foredraget bør danne utgangspunkt for undersøkelser som kommunen/utbygger utfører for å finne ut om områdeplanen er innenfor de rammene den nylig vedtatte naturavtalen setter.

8.3.4 Naturmangfold

Vi mener at det trengs flere grundige utredninger av virkningene for naturmangfoldet ettersom det er mangler i tidligere konsekvensutredning (*Konsekvenser for naturmangfold ved utbygging av Davvi vindpark i Finnmark*, 2019). Generelt er naturen i Finnmark dårlig kartlagt. Dermed blir føre-var-

---

⁵ [Fiskeridirektoratet: Gytefelt torsk](#)

⁶ [NOTAT – konsekvenser for fuglelivet og fjellrev ved etablering av Davvi vindkraftverk](#)

⁷ Opptak på Youtube: [Vindkraftkamp i Sápmi og Nord-Norge 10. oktober 2020](#)

prinsippet ekstra viktig. Arbeidet må i mindre grad basere seg på miljøforvaltningens databaser, da disse bare vil gi brøkdeler av sannheten.

Under naturmangfold er det en rekke svakheter som må utbedres betydelig i det nye utredningsprogrammet. Under følger en kort oppsummering:

- Faglig tilfredsstillende og systematiske naturregisteringer er ikke foretatt. Dermed kan heller ikke faglige vurderinger i tråd med lovverk, særlig naturmangfoldloven, være ivaretatt.
- Det er uholdbart å planlegge så store naturinngrep uten å kjenne og erkjenne de faktiske naturverdiene.
- Det henvises konsekvent til utdatert rødliste.
- Ufullstendige databaser er konsultert, og svært få fysiske befaringer er gjennomført.
- Moser, lav, sopp og insekter må registreres av spesialister, og sopp må registreres til ulike tider gjennom året.
- Kartlegging av fugl må gjøres systematisk og i sammenheng med smånagersyklus.
- Det trengs bedre faglige vurderinger for truede og arealkrevende pattedyr (som fjellrev, gaupe og jerv).
- Det må utarbeides oversikt over tapet av truede naturtyper og villmarkspreget natur.
- Det trengs faglige vurderinger av konsekvensene av inngrep i nedbørsfeltet for to vernede vassdrag.

I konsekvensutredningen for naturmangfold (2019) står det at «En komplett og heldekkende kartlegging av utredningsområdet ville ha vært svært tid- og kostnadskrevende, og måtte også ha tatt høyde for arter som kun opptrer med flere års mellomrom». Implisitt betyr dette at utredningsområdet ikke er grundig kartlagt. Dersom søknaden om bygging av Davvi vindkraftverk skal gjennom en reell behandling, mener vi at et minstekrav må være at en komplett kartlegging faktisk gjennomføres. For å få god oversikt over naturmangfoldet må det omfattende overvåkning og feltarbeid til.

Innledningsvis vil vi påpeke at vi er kritiske til planprogrammets kapittel 7.6 om konsekvenser for naturmangfoldet, som gir en svært mangelfull framstilling og ikke avdekker de reelle konsekvensene av kraftanlegget. Språket er gjennomgående lite nøytralt i hele planprogrammet, og dette kapitlet framstår som en rettfærdiggjøring av utbyggingen heller enn faktabasert informasjon om konsekvenser for naturmangfoldet. Det står ingenting om at inngrepet vil bety store tap av inngrepsfri natur, som vil ha ringvirkninger for økosystemets funksjon og arter. Det konkluderes blant annet med at «det er lite trolig at vindkraftverket berører truede naturtyper eller arter» (side 28). Denne påstanden kan vanskelig tas på alvor. Vi vet at det er flere truede arter som bruker området, både fast og sporadisk. Og det kan ikke utelukkes at området har forekomst av truede naturtyper ettersom et flertall av naturtypene over tregrensa er på norsk rødliste for naturtyper.

Mange av dyreartene av særlig forvaltningsrelevans har naturlig lav tetthet og uregelmessig hekkeforekomst – og er sådan vanskelig å observere/kartlegge. Mangelfull kartlegging må ikke brukes som et påskudd for utbygging. I denne saken er det snakk om arealkrevende arter som er avhengige av at uberørte habitater bevares, også med tanke på muligheten for framtidige reetableringer. Det er rart at planprogrammet ikke beskriver de mulige konsekvensene for de truede

artene som vi vet at bruker området, som fjellrev (sterkt truet), jaktfalk (sårbar), snøugle (kritisk truet), gaupe (sterkt truet) og jerv (sterkt truet), ettersom vindkraftverket vil bety et stort habitattap og alvorlig fragmentering av et intakt økosystem.

Vi mener at båndet mellom utreder og utbygger bør brytes. Det er en åpenbar svakhet ved dagens system at utredningsfirma blir bestilt og betalt av utbygger. Utbygger har en underliggende interesse for å kunne gjennomføre sitt planlagt prosjekt. Utreder på sin side står i et vanskelig avhengighetsforhold. Vi oppfordrer til at valget av utreder i denne saken ikke bør være koplet til utbygger.

Bruk av oppdatert rødliste: I planprogrammet henvises det konsekvent til norsk rødliste for arter fra 2015. Denne er utgått, og vi forutsetter all ny utredning må følge oppdatert rødliste fra 2021. Dersom videre vurderinger skal baseres på tidligere registreringer, må disse oppdateres etter ny rødliste. Dette vil trolig innebære at det i realiteten er en lengre liste over rødlistearter og i noen tilfeller skjerpelse av rødlistestatus, særlig fordi fjellarter kom tyngre med i den nye rødlista i 2021.

Naturtyper og vegetasjon: I kapittel 8.2 om prosess og metode står det at «Det skal gjennomføres feltbefaring, dersom det ikke har blitt foretatt undersøkelser av naturmiljø av nyere dato». Vi lurte på hva dette betyr i praksis. Det bør klargjøres om det planlegges flere befaringer i felt eller ikke – og dette gjelder for både naturtyper og vegetasjon, fugl og andre dyrearter. På side 60 i konsesjonssøknaden fra Grenselandet ligger det en oversikt over antall feltdager med undersøkelser av områdets naturmangfold. Feltbefaringene ble hovedsakelig utført i 2012, men det var også noe kartlegging 1.–8. august 2017. Utrederne kan umulig ha hatt tid til å gjøre grundige systematiske undersøkelser i hele planområdet i løpet av disse dagene. Derfor mener vi at det bør gjennomføres supplerende kartlegginger i felt.

De skriver selv følgende (side 26 i konsekvensutredningen for naturmangfold (2019)): «Det er rimelig å anta at kartlegginger som allerede har blitt gjennomført i større grad, har konsentrert seg om de biologisk sett mest interessante områdene, og at eventuelle lokaliteter av C-verdi i mindre grad har blitt avdekket og kartlagt. Det er med andre ord sannsynligvis et betydelig antall lokaliteter av lokal verdi som fortsatt ikke har blitt fanget opp, også innenfor de delene av utredningsområdet som allerede er kartlagt av andre enn utrederne for denne rapporten.» Blokkmarka er ikke tilstrekkelig kartlagt, og man kan dermed ikke utelukke forekomst av de rødlistede naturtypene snøleieblokkmark (NT) og rabbeblokkmark (NT) (Norsk rødliste for naturtyper 2018).

Til tross for at vidda hovedsakelig består av blokkmark uten sammenhengende vegetasjonsdekke, betyr ikke dette at det ikke kan gjøres funn av interessante arter. Dette gjelder særlig moser og lav i området der kraftanlegget planlegges. Kartlegging av moser og lav krever en unik artskompetanse som ikke er blitt dekket ved tidligere utredninger. Kartlegging av beitemarkssopp og sekksporesopper ved kaianlegget på Kunes er heller ikke gjennomført. Dette må gjøres på et senere tidspunkt i sesongen enn august. Vi mener undersøkelsene hittil ikke er gjort med en metodikk som kan avdekke sesong- og årsvariasjoner.

Traseen der det planlegges tilkomstvei ved avkjøringen fra fylkesvei 98, bør prioriteres for nye naturtypeutredninger. Fra konsekvensutredningen for naturmangfold (2019): «Særlig helt nord i området, mellom fylkesvei 98 og eksisterende kraftlinje, er det noe rikere berggrunn med innslag av kalk, og det kan ikke utelukkes at det kan finnes mindre lommer med noe mer verdifulle naturtyper her.» Det er sannsynlig at verdifulle naturtyper og arter ennå ikke er blitt kartfestet. Dette må utredes gjennom kartlegging felt.

Vi anbefaler derfor at det gjennomføres nye vegetasjonsbefaringer i felt for å kartfeste forekomster av rødlistede arter og naturtyper, både i selve planområdet og ved Kunes. Kartleggingen må gjennomføres systematisk og grundig og sikre at sesongvariasjonen i området plukkes opp. Det bør innhentes spesialkompetanse og fokuseres særlig på moser, lav og sopp ettersom tidligere konsekvensutredning er mangelfull på disse temaene.

Fugl: Det står i planprogrammet at «Kartlegging av fugl skal gjøres på hensiktsmessig tid av året med hensyn til hekketider og ev. Trekk sesong». Fugleforekomsten i området er sterkt drevet av sykliske smånagerforekomster. I smånagerår er området trolig brukt som jaktområde for en rekke dyre- og fuglearter, slik som jaktfalk og snøugle. Det bør gjøres systematiske registreringer over flere år for å avdekke det reelle fuglelivet i området. Dagens datagrunnlag gir bare et tilfeldig korttidsbilde og viser ikke den reelle fugleforekomsten i området. Registreringene av fugl i felt ser ut til å være gjort i forbindelse med kartleggingen av naturtyper / botaniske undersøkelser. Vi mener at utbygger bør organisere egne feltbefaringer som fokuserer kun på fugl og annen fauna ettersom dette er to svært forskjellige arbeidsoppgaver som krever ulik kompetanse.

Fra kapittel 5.2.4.2 i konsekvensutredningen for naturmangfold (2019): «Snøugle har blitt registrert øst for vindparkområdet, med hekking i 1985. Snøugle er en sjelden art som svinger i antall i takt med smånagerbestandene. I gode smånagerår kan den i prinsippet sees hvor som helst i Finnmark, men særlig tidlig på høsten, etter hekking, trekker den ofte opp i de aller goldeste og mest vegetasjonsfattige arealene i Finnmark på jakt etter fjellrype (Ingar Jostein Øien, pers. medd.). Blokkmarka i Davvi er et typisk slikt område.» Snøugla lever nomadisk og trekker over store avstander, men ikke etter faste trekkruiter. Det kan dermed ikke utelukkes at planområdet også benyttes som trekkroute. Ettersom snøugle har status som kritisk truet på rødlista, og vi har kunnskap om at blokkmarka i Davvi er et typisk jaktområde, med fast forekomst av byttedyret fjellrype, bør det legges ekstra vekt på disse utredningene, sett i lys av smånagersyklusens svingninger.

Det bør spesifiseres i planprogrammet at «Kartlegging av fugl skal gjøres *systematisk over flere år* og på hensiktsmessig tid av året med hensyn til hekketider, *smånagersyklus* og ev. trekk sesong» (med våre endringsforslag i kursiv).

Det må også klargjøres om utredningen omfatter undersøkelser av fugl ved deltaområdet i Kunes. I Miljødirektoratets elvedeltadatabase om Sørelvas og Storelvas utløp i Storfjord kommer det fram at «Fuglelivet ved elveutløpet er dårlig undersøkt og områdets økologiske betydning er ikke klarlagt. Nærmere registreringer er derfor ønskelige».⁸ Det er derfor behov for ny kartlegging av fugl ved Kunes.

---

⁸ [Miljødirektoratet: Elvedatabasen - Sørelvas utløp i Storfjord](#)

Andre dyrearter: Det står i planprogrammet at «Det skal vurderes om viktige økologiske funksjonsområder for kritisk truede, sterkt truede og sårbare arter i og i nær tilknytning til tiltaket kan bli berørt, jmfør Norsk rødliste for arter (2015)». Vi vet allerede at det er flere rødlistede arter som vil bli berørt av tiltaket. Det aller meste av utredningsområdet faller inn under forvaltningsområdet for gaupe. Den sørlige delen av utredningsområdet faller inn under forvaltningsområde for jerv. Begge disse artene er registrert i utredningsområdet og er sterkt truet (EN) på rødlista fra 2021. Det er dermed grunn til å tro at området utgjør et viktig økologisk funksjonsområde for disse artene. I tillegg er det registrert et betydelig antall primærhi for fjellrev, som er en sterkt truet og prioritert art innenfor analyseområde 41.⁹ I brev sendt fra Naturvernforbundet til NVE og Grenselandet 17. september 2020 viser vi til dokumentasjon av fjellrevforekomst i selve planområdet.

Vi vet at fjellreven er sensitiv for menneskeskapt forstyrrelser, og at dagens arealforvaltning er med på å forsterke truslene den står overfor (Norsk rødliste for arter 2021). Fjellreven har lenge vært truet, men viser nå tegn til en styrket bestand. Likevel er de fleste delbestandene av fjellrev i nord svært små, og en betydelig vekst må til for å sikre langsiktig overlevelse for fjellrev i regionen (Fjellrev i Norge 2022 - Resultater fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for fjellrev). Utbygging av Davvi vindkraftverk vil kunne ødelegge den positive utviklingen, og intakte høyereliggende områder slik som planområdet til Davvi vindkraftverk må derfor beskyttes.

Planområdet er en viktig vandringsrute for fjellrev mellom Varanger-bestanden og bestanden i Nord-Troms og et særs viktig referanseområde for forskning på fjellrev, arktisk økologi, smågnagere og klimaendringer. Davvi vindkraftverk vil ha negative konsekvenser for fjellrev på vandring ettersom det vil bli en menneskeskapt barriere i landskapet, og området blir mindre aktuelt for reetablering av nye bestander og/eller gjenbruk av gamle fjellrevhi. Ved å forhindre vandring mister vi også effekten området har som et viktig «stepping stone» / vadesteinsområde¹⁰. På et større økosystemnivå fungerer disse mellomliggende forekomstene av fjellrev som viktige for å forhindre at bestandene i Varanger og i Nord-Troms blir isolert fra hverandre.

En annen stor trussel for fjellreven er økt konkurranse med rødrev. Dette styrkeforholdet kan forskyves ved at mattilgangen til rødreven blir bedre ved økt menneskelig aktivitet i et område. Det er dermed ikke utenkelig at rødrev vil vise økt aktivitet i planområdet ved en utbygging av veier, serviceanlegg og liknende. Det ligger flere nylige observasjoner av rødrev ved fylkesvei 98 i artskart.no.

Dermed mener vi at følgende bør spesifiseres:

- Det skal undersøkes hvordan fjellrevens vandringsruter og øvrige habitatbruk påvirkes samt amt hvordan mulig økt konkurranse med rødrev kan oppstå som følge av tiltaket. Eventuelle avbøtende tiltak mot etablering av rødrev bør utredes.
- Det skal undersøkes hvordan jerv og gaupe vil påvirkes av tiltaket ettersom planområdet faller inn under forvaltningsområdet for de respektive artene.

---

⁹ Planområdet for Davvi vindkraftverk blir analysert i «Analyseskjema for område 41» i «Nasjonal ramme for vindkraft. Innspill fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren til eksklusjonsrunde 3» Se [NVE: Utpeking av områder](#)

¹⁰ [Miljødirektoratet: Handlingsplan for fjellrev \(Vulpes lagopus\)](#)

- I konsekvensutredningen for naturmangfold (2019) skriver utrederne at det er «naturlig å anta betydelige mørketall for flere arter i et så stort og villmarkspreget område» (kapittel 5.2.4.2. om villt). Disse mørketallene kan avdekkes ved systematisk kartlegging og overvåkning over tid.
- I tillegg er det ikke gjennomført undersøkelser av insekter. Dette er særlig relevant å undersøke ved Kunes.

Samlet belastning: Sumvirkningene av vindkraftanlegget bør vurderes i forhold til eksisterende og planlagte store utbygginger i Finnmark, som øvrige vindkraftanlegg og kraftlinjer.

På grunn av klimaendringer er så og si alle naturtyper over skoggrensa rødlistet på grunn av forventet tilbakegang. Dette er i stor grad snakk om vanlig forekommende naturtyper med vid utbredelse i denne regionen, men på nasjonalt nivå er disse naturtypene i tilbakegang. Planprogrammet bør spesifisere at det skal gjøres rede for hvor store arealer med truede naturtyper som vil bli påvirket. Det bør også gjøres vurderinger på nasjonalt nivå når det gjelder disse naturtypene og nasjonalt rødlistede arter som bruker området.

Sammenhengende naturområder med urørt preg: Vi kan lese følgende i planprogrammet: «Tiltakets eventuelle reduksjon av store sammenhengende naturområder med urørt preg skal utredes. Eventuelle tap av slike sammenhengende naturområder skal oppgis i prosent for berørte kommuner, fylke og på landsbasis. Det må gjøres en konkret vurdering av eventuelle virkninger for slike områder. Denne vurderingen skal også sees i sammenheng med vurderinger for friluftsliv og reindrift.»

Vi understreker at ødeleggelse av inngrepsfri natur ikke er en *eventualitet* ved utbygging av Davvi vindkraftverk. Det er et faktum. Tap av villmarkspregede naturområder må beregnes, visualiseres og ses i nasjonal sammenheng.

I konsekvensutredningen for naturmangfold (2019) står det at den landskapsøkologiske funksjonaliteten for artene i området er god, og at «Disse områdene er viktige for arealkrevende arter og arter som er sensitive for menneskeskapt forstyrrelse og ringvirkninger av disse, slik som fjellrev, jerv, jaktfalk og mer sporadisk snøugle». De store inngrepene av et vindkraftanlegg vil forringe denne viktige landskapsøkologiske funksjonen og føre til fragmentering av sammenhengende naturområder. En konsekvens av habitatfragmentering er at området blir mindre egnet som reetableringsområde for arealkrevende arter som er avhengige av høyereliggende og relativt uberørte habitater.

Det bør tilføyes i planprogrammet at «Denne vurderingen skal også ses i sammenheng med vurderinger for *arealkrevende arter*, friluftsliv og reindrift» (med vårt endringsforslag i kursiv).

I tillegg til dette mener vi at følgende punkter må utredes bedre:

Utredning knyttet til kaianlegg ved Kunes: Det framgår ikke tydelig av planprogrammet om det skal gjøres utredninger av naturmangfoldet knyttet til elvedeltaet ved Kunes, til tross for at dette definitivt er en del av tiltaket, og det står i kapittel 8.2 at alle deler av tiltaket skal utredes i tråd med planprogrammet. Som nevnt ber vi om at kaianlegg ved Kunes innlemmes i områdereguleringen, slik at vi er sikret en grundig konsekvensutredning og en helhetlig tilnærming.

Området innerst i Storfjorden er langgrunt, og det må utredes hvordan oppvirvling av bunnsedimenter på grunn av skipstrafikk knyttet til transport av materiell vil påvirke stammen av tobis (som lever mesteparten av livet sitt nedgravd i sandbunnen). (Se også innspill om vegetasjonskartlegging og fugl.)

Utredning knyttet til vernede vassdrag: Davvi planlegges i nedbørsfeltet til to vernede vassdrag. Mesteparten av anlegget ligger innenfor nedbørsfeltet til Storelva (Stuorrajohka). En liten del ligger innenfor nedbørsfeltet til Tana. Storelva, som munner ut i Laksefjorden, danner et unikt deltaområde rett ved det planlagte kaianlegget på Kunes. Vassdraget ble varig vernet i verneplan 1, der grunnlaget for vern var elvas urørthet.

I daværende Miljøverndepartementets retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftverk (2007) framgår det at «Dersom det planlegges vindkraftanlegg innenfor nedbørsfeltet til et vernet vassdrag, må det vurderes i hvilken grad det foreligger konflikt med verneverdiene». Anleggelsen av et vindkraftverk i området er å betegne som et betydelig naturinngrep og vil fjerne områdets verdi som urørt naturlandskap. Dette innebærer at det foreligger stor konflikt mellom verneverdiene bak det vernede vassdraget Storelva (Stuorrajohka) og en eventuell utbygging av Davvi vindkraftverk.

Derfor må det utredes hvorvidt Davvi vindkraftverk og et kaianlegg ved Kunes vil forringe verneverdiene i Storelva og om utbyggingen er i tråd med verneformålet.

Akvatiske utredninger: Det kommer fram av både konsekvensutredningen for naturmangfold og konsesjonssøknaden at kunnskapsgrunnlaget om det akvatiske naturmangfoldet i elver og innsjøer i influensområdet er mangelfullt. Derfor mener vi at dette bør utredes nærmere. I konsekvensutredningen for naturmangfold (2019), side 35, kan vi lese følgende: «Det har ikke blitt utført prøvetakinger i vannene, men gitt innslag av kalkholdig berggrunn er det ikke usannsynlig at i hvert fall noen av vannene kan falle inn under naturtypen «naturlig fisketomme innsjøer og tjern. [...] Flere av vannkildene kan følgelig potensielt ha stor verdi, men dette må eventuelt undersøkes nærmere gjennom prøvetakinger.»

8.3.5 Forurensning

Utredningen må vise forurensning fra avskalling av rotorblader (mikroplast) og vise en plan for hvordan vindturbinene skal inngå i sirkulærøkonomien etter endt bruk.

8.3.6 Nærings- og samfunnsinteresser

Reiseliv og turisme: Reiseliv og turisme i Finnmark har et potensial for å utvikles til en mer betydelig næring med hensyn til verdiskaping og arbeidsplasser. Utviklingen av reiselivet ut over dagens nivå bør med i planprogrammet. Samtidig er området som Davvi vindkraftverk dekker, sårbart for økning av turisttrafikken. Dette bør også utredes.

Reindrift: Vi vil påpeke viktigheten av at samiske interesser blir ivaretatt og gitt stor vekt i henhold til ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter. Artikkel 19 pålegger konsultasjoner med urfolk for å oppnå «informert forhåndssamtykke gitt på fritt grunnlag» i saker som angår dem. Forutsetningen for gode utredninger av konsekvensene for reindriften bygger på god og respektfull dialog. Det må settes av

tilstrekkelig tid til at utreder hører på innspill fra næringa. Vi mener at framgangsmetoden som beskrives i planprogrammet om utredning av reindrift, bør ha en tydeligere plan for hvordan vi kan oppnå en dialog med trygge rammer der næringa faktisk blir hørt, på sine egne premisser.

Det må utredes i hvilken grad området er en begrenset eller ikke erstattbar ressurs for reindriftsnæringa i området.

En studie fra Sveriges lantbruksuniversitet utført i 2018 viser at reinen endrer valg av kalvingsplasser og unngår å beite der vindmøllene er innenfor deres synsfelt.¹¹ Disse virkningene vil påvirke flere av reinbeitedistriktene i området. Vi mener at alle arealer der turbiner vil være synlige, må kartfestes, og det må vurderes hvordan reinbeitedistriktene vil påvirkes i form av at reinen vil vise unnvikende atferd.

Samisk utmarksbruk: Sitat fra den internasjonale naturavtalen om urfolks og lokalsamfunns bidrag og rettigheter:¹²

«Rammeverket anerkjenner urfolks og lokalsamfunns viktige roller og bidrag som forvaltere av naturmangfold og partnere når det gjelder bevaring, restaurering og bærekraftig bruk. Rammeverkets gjennomføring må sikre at deres rettigheter, kunnskaper, herunder tradisjonell kunnskap knyttet til urfolks og lokalsamfunns naturmangfold, innovasjon, verdensbilder, verdier og skikker respekteres, dokumenteres og bevares med deres frie og informerte forhåndssamtykke, blant annet ved at de effektivt og fullt ut tar del i beslutningstaking i samsvar med gjeldende nasjonal lovgivning, internasjonale instrumenter, herunder FNs erklæring om urfolks rettigheter, og menneskerettigheter. I denne sammenheng skal ingenting i dette rammeverket tolkes slik at det innskrenker eller opphever de rettigheter urfolk allerede har eller måtte erverve i framtiden.»

Samisk utmarksbruk utføres av alle samer med tilknytning til området: sjøsamer, elvesamer og reindriftssamer fra kommunene Lebesby, Tana, Porsanger og Karasjok. Naturvernforbundet har samiske medlemmer fra alle disse områdene. Formålsparagrafen i naturmangfoldloven om å ta vare på naturen som grunnlag for samisk kultur samt den nye internasjonale naturavtalen gjør det legitimt for Naturvernforbundet å kreve at disse temaene blir grundig utredet.

Lokale organisasjoner i disse fire kommunene som representerer samiske interesser, bør konsulteres i tråd med gjeldende regelverk. (Se Kommunal- og distriktsdepartementets *Veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser*.)

Blant annet må det utredes om sjøsamisk tradisjonskunnskap og fiske vil bli påvirket av et kaianlegg ved Kunes.

Det er mange typer samisk utmarksbruk: ferskvannsfiske, isfiske, bærplukking, jakt, sanking av sopp, teiger, urter med mer. Dette er bærekraftig utmarksbruk som minsker det langtransporterte forbruket, noe som er bra for både klima og natur.

---

¹¹ [SVT: Studie slår fast – renar undviker vindsnurror](#)

¹² [Regjeringen: Naturavtalen i norsk oversettelse](#)

Med vennlig hilsen

Truls Gulowsen, leder i Norges Naturvernforbund

Leif Gøran Wasskog, leder Naturvernforbundet i Finnmark / Finnmárkku luonddugáhttenlihttu

Gytis Blaževičius, nestleder i Natur og Ungdom

Rebecca Biong, fagrådgiver i Norges Naturvernforbund